

Nr 77

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare investeringar inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde m. m.

(4:e avd.)

Statens affärsverksfonder**Televerket**

1:o) **Tillbyggnad till televerkets anläggning för teletekniskt utvecklingsarbete m. m. i Farsta.** Vid sin anmälan i årets statsverksproposition av kapitalinvesteringarna under televerkets fond (bilaga 8, punkt 69) ansåg sig departementschefen — med hänsyn till att säkra kostnadsberäkningar ännu ej redovisats — icke kunna tillstyrka av telestyrelsen framfört förslag om uppförande av ytterligare byggnader i anslutning till verkets anläggning i Farsta. Departementschefen förklarade sig dock beredd att i den mån tillfredsställande kostnadsberäkningar presenterades förorda att förslag framlades senare för årets riksdag.

I propositionen nr 75 har Kungl. Maj:t (punkt 1, s. 3—6 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 23 februari 1962) föreslagit riksdagen att ytterligare en åttavåningsbyggnad må uppföras för televerket i Farsta.

I skrivelser den 31 augusti och den 31 oktober 1961 har *telestyrelsen* föreslagit en utökning av televerkets anläggning för teletekniskt utvecklingsarbete i Farsta med en åttavåningsbyggnad (s. 3—5).

Departementschefen har anfört följande.

Efter förslag i 1958 års statsverksproposition beslöt samma års riksdag att i Farsta skulle för telestyrelsen uppföras en anläggning för teletekniskt utvecklingsarbete m. m. Anläggningen skulle bestå av två åttavåningsbyggnader jämte en byggnad inrymmande lunchrestaurant, föreläsningssal, bibliotek m. m. Året därpå beslöt statsmakterna att i Farsta uppföra även en hallbyggnad för televerkets hålkortscentral. Ifrågavarande byggnader håller nu på att färdigställas och väntas bli inflyttningsklara under första halvåret 1962. De totala byggnadskostnaderna beräknas uppgå till ca 24 mkr.

Anläggningen i Farsta var från början avsedd som ett första steg mot en långsiktig lösning av telestyrelsens lokalproblem. Dessa har successivt försvårats genom verksamhetens expansion och genom regleringen av nedre Norrmalm, där styrelsen tidigare haft huvuddelen av sina lokaler förlagda. För närvarande är verksamheten splittrad på ett 20-tal tjänsteställen i olika

delar av Stockholm. Splittringen har haft oförmånliga verkningar särskilt för de avdelningar, som handhar det teletekniska utvecklingsarbetet, eftersom detta ofta kräver ett nära samarbete mellan de olika enheterna. Utvecklings- och försöksverksamheten är av stor betydelse för televerkets ekonomiska resultat och den har hittills möjliggjort och kan förväntas även i framtiden möjliggöra investeringsbesparingar i televerkets rörelse, vilka många gånger överskrider kostnaderna för nämnda verksamhet. Det har mot bakgrund härav ansetts lämpligt att i första hand bereda ifrågavarande avdelningar samlade och ändamålsenliga lokaler i Farsta.

Sedan den första byggnadsetappen i Farsta inom kort slutförts kommer i de två åttavåningsbyggnaderna att inflytta ca 535 personer, utgörande hela stationsutvecklingsavdelningen och provningsanstalten inom tekniska byrån, delar av samma byrås stationsprojekteringsavdelning samt delar av radiobyråns avdelning för allmän radioteknik. Härmed har emellertid det tillgängliga utrymmet i byggnaderna tagits i anspråk helt. För ett 100-tal tjänstemän inom stationsprojekteringsavdelningen och avdelningen för allmän radioteknik måste alltjämt provisoriska lösningar av lokalfrågan tillgripas. För den personalökning, som kräves på grund av den snabba tekniska utvecklingen inom de berörda verksamhetsgrenarna, saknas likaledes utrymme.

Telestyrelsen har framlagt förslag till en tredje byggnadsetapp, omfattande ytterligare en åttavåningsbyggnad med plats för ca 300 personer. Styrelsen har numera inkommit med en tillfredsställande kostnadsberäkning. Den nya byggnaden beräknas kosta ca 6,6 mkr. inklusive kostnaderna för ett radiotorn i betong.

Mot bakgrunden av det sagda framstår det enligt min mening som angeläget att anläggningen i Farsta utvidgas på sätt som telestyrelsen förordat. För ändamålet beräknar jag under budgetåret 1962/63 en medelförbrukning av ca 1,5 mkr. under anslaget Inköp och byggande av fastigheter. Beloppet torde få rymmas inom den i årets statsverksproposition beräknade investeringsramen för televerket. Det synes ej erforderligt att hos riksdagen begära någon ökning av det nyssnämnda anslaget. I den mån anslaget genom de nya arbetena skulle bli otillräckligt, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i sedvanlig ordning förstärka detsamma med medel från televerkets dispositionsanslag.

Utskottet. Vad departementschefen sålunda anfört och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande. Utskottet hemställer följaktligen,

att riksdagen må medgiva att ytterligare en åttavåningsbyggnad må uppföras för televerket i Farsta.

Luftfartsfonden

2:o) **Utbyggnad av Karlstads flygplats.** Vid anmälan i årets statsverksproposition av investeringarna under luftfartsfonden (bilaga 8, punkt 72) anfördes beträffande Karlstads flygplatsfråga att kompletterande undersökningar pågick i syfte att finna en från såväl kostnads- som trafiksynpunkt acceptabel, alternativ lösning. Därest efter slutförda utredningar godtagbara uppgörelser kunde träffas med berörda lokala intressenter rörande kost-

nadsfördelning m. m., var avsikten att framlägga förslag rörande denna flygplats senare under årets riksdag.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 75 (punkt 2, s. 6—9) föreslagit riksdagen att Karlstads flygplats må ombyggas i enlighet med vad som förordats i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 23 februari 1962.

I skrivelse den 25 augusti 1961 har *luftfartsstyrelsen* föreslagit utbyggnad av en ny flygplats vid Botorp, beläget 12 km norr om Karlstad (s. 6 och 7).

Sedan från kommunikationsdepartementets sida begärts kompletterande utredning rörande möjligheterna att utbygga och förbättra den nuvarande flygplatsen i Karlstad, har luftfartsstyrelsen i promemorior den 5 december 1961 samt den 24 och 27 januari 1962 framlagt ytterligare utredningsmaterial (s. 7).

Utlåtanden till luftfartsstyrelsen rörande utbyggnaden av det nuvarande fältet har avgivits av bl. a. *chefen för försvarsstaben, bygnadsstyrelsen och länsstyrelsen i Värmlands län* (s. 7 och 8).

Departementschefen har anfört följande.

De undersökningar som verkställts rörande Karlstads flygplats har visat, att den ej längre fyller trafikens krav ifråga om säkerhet och regularitet. Det har därför av trafiksäkerhetsskäl bedömts ofrånkomligt att antingen verkställa en fullständig upprustning av det befintliga fältet eller anlägga en helt ny flygplats i stadens närhet. Luftfartsstyrelsen har för sin del föreslagit, att en ny flygplats anlägges vid Botorp, beläget 12 km norr om Karlstad, för en beräknad kostnad av 6,5 mkr.

Vid ärendets beredning inom kommunikationsdepartementet har det bedömts att såväl trafik- som driftekonomiska synpunkter talar för att alternativet med en upprustning av det befintliga fältet är att föredra. Från några håll har en viss tvekan framförts rörande en ombyggnad av det befintliga flygfältet med hänsyn till bullerstörningar från flygtrafiken. De myndigheter, som i första hand har att bedöma bullerfrågorna från hälsovårdssynpunkter, har emellertid från bullersynpunkt icke haft något att erinra mot en ombyggnad av det befintliga fältet. Representanter för staden har också vid överläggningar i kommunikationsdepartementet rörande flygplatsfrågan förordat ombyggnad av den nuvarande flygplatsen.

Kostnaderna för ombyggnaden har beräknats till totalt 3,5 mkr. Enligt en preliminär överenskommelse, som — under förbehåll av vederbörande beslutande organs godkännande — träffats mellan representanter för staten och Karlstads stad, skall staden i huvudsak dels bidra till anläggningskostnaderna med 50 %, dock högst 1 750 000 kr., dels tillhandahålla viss erforderlig mark och svara för borttagande av vissa hinder i inflygningssektorerna samt dels bidra till driftkostnaderna med ett årligt belopp av 45 000 kr. och svara för vissa andra prestationer med ett årligt värde av ca 8 000 kr. Åtagandet om driftbidrag gäller för åren 1963—1967, och för tiden därefter skall förhandlingar upplagas i god tid. Utbyggnaden har förutsatts vara färdig före utgången av år 1963.

Under förutsättning att staden definitivt binder sig för de åtaganden, som innefattas i den preliminära överenskommelsen, förordar jag att beslut fat-

tas om ombyggnad av den befintliga flygplatsen i Karlstad. Om riksdagen icke har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att senare godkänna slutligt avtal med staden angående finansieringen av flygplatsen i huvudsaklig överensstämmelse med den preliminära överenskommelsen. Erforderliga anslagsmedel för genomförandet av projektet finnes tillgängliga på luftfartsverkets dispositionsanslag. Ytterligare anslag behöver således icke äskas av riksdagen i detta sammanhang. Med hänsyn till beräknad medelsåtgång för projektet budgetåret 1962/63 erfordras däremot en utökning av luftfartsverkets investeringsram från 6 mkr. till 7,5 mkr.

Utskottet får med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställa,

att riksdagen må medgiva att Karlstads flygplats må ombyggas i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 23 februari 1962 förordats.

Statens allmänna fastighetsfond

3:o) **Kontorshus i kvarteret Murmästaren i Stockholm.** Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen (bilaga 8, punkt 76) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ärendet, till Ämbetsbyggnad i kvarteret Murmästaren i Stockholm för budgetåret 1962/63 beräkna ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.

I propositionen nr 75 har Kungl. Maj:t (punkt 3, s. 9—12) föreslagit riksdagen att till kontorshus i kvarteret Murmästaren i Stockholm för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 6 februari 1962 anmält att huvudhandlingar jämte kostnadsberäkning för byggnadsföretaget i fråga färdigställt. Beträffande den nämnda skrivelsen samt ärendets tidigare handläggning får utskottet hänvisa till propositionen (s. 9—11).

Departementschefen har anfört följande.

Bristen på lokaler för den centrala och regionala statliga förvaltningen i stockholmsområdet har under de senaste åren alltmer accentuerats. Inom byggnadsstyrelsen verkställdes förra året en undersökning rörande lokalbehovet för den statliga förvaltningen för de närmaste åren. Lokalbristen beräknades därvid till omkring ett tusen rum sedan hänsyn tagits till kända lokaltillskott och till att vissa lokaler beräknades kunna friställas av olika skäl.

Den rådande bristen på kontorslokaler medför för många myndigheter betydande svårigheter att på mest ändamålsenliga sätt utnyttja sina personella resurser och effektivt utföra åliggande förvaltningsuppgifter. I åtskilliga fall medför rumsbristen en uppsplittring av myndigheternas verksamhet på ett flertal arbetsplatser vilket avsevärt fördröjar verksamheten.

För att avhjälpa en del av lokalbristen föreslår byggnadsstyrelsen nu, att beslut fattas om att uppföra ett nytt kontorshus å tomterna nr 2 och 6 i kvarteret Murmästaren vid Hantverkargatan. Kronan äger båda de nämnda tomterna. Den föreslagna byggnaden skulle inrymma, förutom lokaler

för post, bank och butiker, omkring 360 rum för 450 å 500 anställda. Kostnaderna för byggnadsprojektet har beräknats till 16 mkr. i prisläget den 1 juli 1961.

Lokaliseringsutredningen har inte haft något att erinra mot att en förvaltningsbyggnad av den föreslagna storleken uppföres i Stockholm. Utredningen förutsätter att lokalerna utformas för förvaltningsändamål i allmänhet.

De beräknade kostnaderna för byggnadsprojektet torde enligt min mening få betraktas som acceptabla. Vid bedömningen av kostnadernas skälighet får hänsyn tas bl. a. till att byggnaden förutom angivna kontorslokaler innehåller vissa specifikt dyra lokaler för post, bank och butiker. Vidare innehåller byggnaden en matservering som skall betjäna även personalen i det intilliggande statliga kontorshuset på tomten nr 3 i samma kvarter.

Enligt min mening är det nu oundgängligen nödvändigt att en ny kontorsbyggnad uppföres i Stockholm för att skapa förutsättningar för ett flertal myndigheter att organisera sin verksamhet så rationellt som möjligt. Jag förordar därför att en kontorsbyggnad uppföres i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag och tillstyrker det för ändamålet föreslagna beloppet, 4 mkr., för budgetåret 1962/63.

De egentliga byggnadsarbetena synes lämpligen böra påbörjas hösten 1962 och under denna förutsättning torde byggnaden kunna tas i bruk för sitt ändamål i början av år 1965.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag samt hemställer,

att riksdagen må till *Kontorshus i kvarteret Murmästaren i Stockholm* för budgetåret 1962/63 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.

4:o) **Byggnadsarbeten för statens bilinspektion.** Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen (bilaga 8, punkt 77) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ärendet, till Byggnadsarbeten för statens bilinspektion för budgetåret 1962/63 beräkna ett investeringsanslag av 1 000 kr.

I propositionen nr 75 har Kungl. Maj:t (punkt 4, s. 12—15) föreslagit riksdagen att till byggnadsarbeten för statens bilinspektion för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kr.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelser den 30 augusti 1961 och den 5 februari 1962 hemställt om anslag för budgetåret 1962/63 för ifrågavarande ändamål (s. 12—14).

Departementschefen har anfört följande.

I enlighet med vad byggnadsstyrelsen föreslagit förordar jag, att beslut nu fattas om uppförande av nya anläggningar för statens bilinspektion i Kalmar, Malmö, Vänersborg, Östersund och Umeå. Anläggningen i Malmö är av sådan storlek och har sådan belägenhet, att den bör förses med skyddsrum.

Däremot synes mig tillräckliga skäl ej föreligga för att byggnaderna i Vänersborg och Umeå förses med särskilda kurs- och konferensrum. Sistnämnda byggnader bör således utföras lika med anläggningarna i Kalmar

och Östersund. I kostnadsbesparande syfte bör vidare de yttre arbetena vid samtliga byggnadsprojekt begränsas så långt möjligt.

Den för bilinspektionen i Umeå förutsatta tomten har uppgivits vara av sådan beskaffenhet att en kostnadsfördyring av inemot 100 000 kr. beräknas uppkomma i anledning därav. Med hänsyn härtill förordar jag att en lämpligare tomt anskaffas för ändamålet. En sådan åtgärd bör kunna medföra, att kostnaden för byggnaden i Umeå bringas ned till i stort sett samma nivå som kostnaderna för inspektionsbyggnaden i Östersund.

Förutom de konkreta besparingsåtgärder jag nu förordat bör självfallet styrelsen beakta övriga möjligheter till kostnadssänkningar. Den fortsatta planeringen av ifrågavarande byggnadsprojekt bör mot bakgrunden av vad som i det föregående anförts inriktas på att hålla kostnaderna inom en ram av i genomsnitt 800 000 kr. för anläggningarna i Kalmar, Vänersborg, Östersund och Umeå, exklusive kostnader för inköp av tomtmark.

Vid bifall till vad jag förordat bör medelsbehovet för nästa budgetår kunna begränsas till 5,5 mkr. Då den till budgetåret ingående behållningen har uppskattats till omkring 2 mkr. erfordras ett anslag av 3,5 mkr.

Som framgår av årets statsverksproposition (bilaga 8 p. 25) hemställde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sina petita hösten 1961 om medelsanvisning av 200 000 kr. för teknisk utrustning i de planerade anläggningarna i Malmö, Kalmar, Vänersborg, Umeå och Östersund. Då frågan om anslag till nybyggnader för bilinspektionen ännu inte hade avslutats, var jag för min del ej då beredd att tillstyrka någon medelsanvisning för utrustning av berörda nya lokaler. Såvitt nu kan bedömas kommer ifrågavarande byggnader att kunna tas i bruk först under budgetåret 1963/64. Enligt min uppfattning bör det därför vara tillräckligt, att styrelsen erhåller ett beställningsbemyndigande avseende budgetåret 1963/64 för ifrågavarande arbeten. Jag förordar därför att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erhåller ett sådant bemyndigande om högst 200 000 kr. gällande anskaffning av utrustning till statens bilinspektion under budgetåret 1963/64.

Utskottet har i detta sammanhang upptagit till behandling den av *riksdagens år 1961 församlade revisorer* under § 15 i berättelsen upptagna frågan om statens bilinspektions lokaler. (Del 1, s. 89—96). Revisorerna har därvid bl. a. uttalat att snara åtgärder är erforderliga för att avhjälpa förefintliga brister i fråga om bilinspektionens lokaler.

Över revisorernas förevarande paragraf har utlåtanden avgivits av *fortifikationsförvaltningen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen* och *statskontoret*.

Utskottet. Kungl. Maj:t har föreslagit att beslut nu fattas om uppförande av fem nya anläggningar för statens bilinspektion. I sammanhanget har Kungl. Maj:t vidare förordat att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erhåller ett bemyndigande om högst 200 000 kr. gällande anskaffning av utrustning till statens bilinspektion under budgetåret 1963/64.

Vid sin prövning av förevarande anslag har utskottet till behandling även upptagit vissa av riksdagens revisorer aktualiserade frågor rörande bilinspektionens lokalförhållanden. Revisorerna har framhållit att de förefintliga bristerna i fråga om bilinspektionens lokaler och utrustning måste avhjälpas med det snaraste. Revisorerna har vidare bl. a. understrukit att lo-

kalfrågorna där så är lämpligt från bl. a. kostnadssynpunkter bör lösas i samarbete med andra statliga myndigheter.

Utskottet finner det för sin del angeläget att en upprustning sker av bilinspektionens lokaler och tillstyrker därför Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Ej heller har utskottet något att erinra emot att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erhåller ett beställningsbemyndigande om högst 200 000 kr. för anskaffning av utrustning till statens bilinspektion under budgetåret 1963/64.

Beträffande de av riksdagens revisorer gjorda uttalandena förutsätter utskottet att de därvid framförda synpunkterna vederbörligen beaktas av berörda myndigheter vid det fortsatta planeringsarbetet. Med hänsyn härtill har utskottet inte ansett revisorernas uttalande böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må till *Byggnadsarbeten för statens bilinspektion* för budgetåret 1962/63 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 3 500 000 kr.;

II. att vad riksdagens år 1961 församlade revisorer under § 15 i sin berättelse uttalat icke må föranleda någon riksdagens särskilda åtgärd.

5:o) **Fortsatt disposition av investeringsanslaget Ämbetsbyggnad för central förvaltning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 15 och 16) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva att Kungl. Maj:t jämväl under budgetåret 1962/63 må förfoga över det å riksstaten för budgetåret 1958/59 under statens allmänna fastighetsfond anvisade investeringsanslaget Ämbetsbyggnad för central förvaltning.

Stockholm den 26 april 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Gillström, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Axel Johannes Andersson, Bergman, Per Jacobsson, Rikard Svensson, Bengtson, fru Wallentheim, herrar Mårtensson, Edström, Svärd, Herbert Larsson, Manne Olsson och Eric Carlsson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, Andreasson, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, Svensson i Ljungskile, Lassinantti, Carbell, Gustafsson i Kårby, Löfroth och Heidenberg.